

ЩОДО ЩОРІЧНОЇ ДОПОВІДІ ПРО ОЦІНКУ ЗАГРОЗ ШВЕЙЦАРСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

В. М. Фесенко, головний консультант відділу нових викликів
центру зовнішньополітичних досліджень Національного інституту
стратегічних досліджень

29 квітня 2020 року Федеральна рада Швейцарії, відповідно до положень федерального закону про розвідку, представила щорічну доповідь Розвідувальної служби Конфедерації, у якій проводиться **аналіз міжнародної безпекової обстановки** та здійснюється **оцінка загроз для країни**. Вважається, що підготовка таких доповідей дозволяє передбачити та завчасно ідентифікувати важливі тенденції у розвитку обстановки в світі та ризики, які необхідно врахувати при прийнятті рішень вищим державним керівництвом Швейцарії.

Розвідувальна служба Конфедерації (Service de renseignement de la Confédération – SRC) є основною розвідувальною і контррозвідувальною службою Швейцарії та підпорядковується Федеральній раді. Разом з менш чисельною Розвідувальною службою Збройних сил (Service de renseignement de l'armée – SRA) складають швейцарське розвідувальне співтовариство.

На початку доповіді зазначається, що **глобалізаційні процеси**, які є «найзначнішою» міжнародною тенденцією останніх десятиліть, залишаються актуальними, проте **поширення коронавірусної хвороби COVID-19 демонструє вразливість тісно взаємопов'язаного світу**, а її довготермінові наслідки ще важко оцінити.

Останнім часом спостерігається **відродження політики сили великими державами**, тоді як вплив багатосторонніх механізмів зменшується. Для досягнення своїх цілей великі держави все більш застосовують **гібридні підходи**, економічних та військових засобів, а також

засобів розвідки та інформаційної боротьби. У цьому контексті зростає значення операцій зі створення впливу (інформаційні операції).

У доповіді вважають, що міжнародна система все більше позначатиметься стратегічним суперництвом між США та Китаєм, що характеризуватиметься створенням виключних стратегічних зон впливу. Зосереджуючи стратегію на викликах, які представляє Китай, Сполучені Штати оновлюють свою політику безпеки, що, зокрема, призвело до перегляду пріоритетів та альянсів та кидає виклик традиційним партнерам, таким як європейські країни. Інші конкуренти стратегічного рівня, як-от **Російська Федерація** чи навіть **Туреччина**, намагаються покращити своє позиціонування, частково скориставшись новою орієнтацією США, та показують, що готові порушити встановлений порядок для відстоювання своїх інтересів.

Європейська система безпеки зазнає потрясінь та продовжує значною мірою залежати від трансатлантичного партнерства, а також від співпраці з іншими державами, зокрема Росією, попри конфронтацію з нею. Трансатлантичне співробітництво відбувається у рамках НАТО, оскільки **США все ще розглядають Росію як стратегічний виклик** і готові використовувати у Європі значні ресурси. Окрім напруженості з Росією, виділяють протистояння між США та Іраном, а також між Росією і Туреччиною у сирійському питанні. В обох випадках існує ризик військової ескалації.

Під час пандемії коронавірусу, яка демонструє вразливість глобалізованого світу, основні ризики для безпеки Швейцарії залишаються такими ж, як і в 2019 році. Рівень **терористичної загрози** в країні є високим через намагання поширення «джихадистської ідеології». Організація **«Ісламська держава»**, якій вдалося успішно реорганізуватися у **підпільний рух**, намагатиметься здійснювати напади на «західні цілі».

Нові напади, організовані або керовані цією групою, з можливим використанням хімічних чи біологічних засобів, на території Європи залишаються ймовірними. Також найбільш вірогідну загрозу становлять напади, що вимагають лише «слабкої» логістики та націлені на так звані «м'які цілі», такі як зібрання людей та, які можуть бути здійснені однією особою або малою групою. У Швейцарії зберігається загроза з боку груп правого та лівого **насильницького екстремізму**, які мають міжнародні контакти.

У часи відновлення політики великих держав все більшої загрози

набуває масована та агресивна **діяльність іноземних розвідувальних служб** з використанням традиційних методів, а також «кіберзасобів», а часто на поєднанні обох.

На території країни продовжують спостерігатися спроби Пакистану, Північної Кореї та Ірану здобути матеріали для програм **виготовлення зброї масового ураження**.

В останні роки декілька федеральних служб Швейцарії та приватних компаній стали жертвами кібератак іноземних держав, які намагалися здобути інформацію політичного або економічного характеру. Кількість державних та злочинних **кібератак на критичну інфраструктуру** продовжуватиме збільшуватись, а самі цілі не завжди зазнаватимуть прямого нападу.

У доповіді визначаються п'ять головних тенденцій у міжнародній обстановці, які вважаються важливими для безпекової політики Швейцарії: перехід до багатопольярного світового порядку; розвиток сектору високих технологій; інтенсифікація міграційних потоків; постійність криз, потрясінь та нестабільності; нове «обличчя» конфліктів. Зазначені тенденції залишаються актуальними, але вони все більше «затмарюються» фактом того, що Сполучені Штати переміщують свою увагу на Азію (Pivot to Asia).

Для Швейцарії стратегічно важливим є те, що США, країни-члени ЄС, а також Японія залишаються впливовими державами у питанні політики безпеки, навіть якщо цей вплив, ймовірно, буде дещо зменшуватися. Проведення **інформаційних операцій**, вразливість від яких є значною, може бути націлене на національні програми озброєння, які є важливими для безпеки Швейцарії, а також на результати загальнонаціональних референдумів.

Тільки в період з 2011 по 2020 рр. у країні було проведено 77 референдумів. На цей рік заплановано проведення ще трьох референдумів.

Таким чином, попередній аналіз доповіді Служби розвідки Швейцарської Конфедерації показує, що у порівнянні з минулим роком спостерігається певне «пом'якшення» оцінок міжнародної діяльності Російської Федерації, тоді як раніше **«постійній та агресивній російській шпигунській діяльності на території Швейцарії, яка вважається однією із гарячих точок російської розвідки в Європі»**, була приділена значна увага.